

Arkivbeskrivning för Havsfiskelaboratoriet i Lysekil 1929-2012

Historik

Redan år 1893 föreslog Kungliga Vetenskapsakademien att Sverige skulle delta i internationella undersökningar av våra hav. Avsikten var att initiera en grundlig forskning kring de ekonomiskt betydelsefulla fiskarternas biologi och samband med växlingar i havsmiljön. Bland annat för att leda detta arbete bildades 1901 Svenska Hydrografisk-Biologiska Kommissionen som kom att representera Sverige i det Internationella Havsforskningsrådet (ICES). ICES bildades 1902. Redan 1901 anlades också ett laboratorium på Stora Bornö i Gullmarsfjorden där "kontinuerliga observationer å havets förändringar under alla årstider medelst registrerande apparater" kunde företas.

År 1917 föreslogs att en undersöknings- och försöksanstalt för havsfiske skulle inrättas i Göteborg. Anstalten skulle överta den Hydrografisk-Biologiska Kommissionens arbetsuppgifter och skulle omfatta en fiskeribiologisk och en fiskeriteknisk avdelning. Ekonomiska problem inom staten gjorde dock att finansieringen inte kunde lösas.

År 1919 donerade professor Robert Murray en sommarvillan med tomt till Lysekils stad. Hans önskan var att villan skulle användas "såsom bibliotek, konvalescenthem, föreläsnings- och musiklokal eller till något annat jämförligt allmänt ändamål". Lysekils stad beslöt 1926 att överlämna fastigheten till staten, förutsatt att den användes till ett marint laboratorium. Hydrografisk-Biologiska Kommissionen fick en donation på 75000 kr från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse som användes för att utrusta och inreda det nya laboratoriet. Invigningen av Statens Havsfiskelaboratorium i Lysekil, som det officiella namnet kom att lyda, ägde rum i juli 1929.

År 1948 inrättades Fiskeristyrelsen i Göteborg. Den Hydrografisk-Biologiska Kommissionen upplöstes och laboratoriet i Lysekil kom att tillhöra den nya styrelsen, vilken 1991 ombildades till Fiskeriverket.

Under årens lopp har frågan om utvidgning av fiskeriforskningen och modernisering av laboratoriet varit föremål för åtskilliga utredningar och diskussioner. År 1987 genomfördes till slut en omfattande om- och tillbyggnad. Havsfiskelaboratoriets verksamhet ökade därefter successivt och det är idag en modern fiskeribiologisk forskningsinstitution med ett brett verksamhetsfält.

År 1991 invigdes ett nytt lokalkontor av Havsfiskelaboratoriet i Karlskrona: Detta lokalkontor, vid en av Sveriges viktigaste fiskehamnar, avlastar laboratoriet i Lysekil med framför allt provtagningar och undersökningar i Östersjön och bidrar till att öka kapaciteten hos svensk fiskeriforskning.

Efter regeringbeslut 2010 utfärdades uppdragsdirektiv för bildande av ny myndighet för havs- och vattenmiljö. Den nya Havs- och vattenmyndigheten (HaV), bildades den 1 juli 2011 efter att Fiskeriverket lades ner den 30 juni 2011. Efter nedläggning av Fiskeriverket överfördes huvuddelen av Fiskeriverkets forsknings- och undersökningsverksamhet inklusive Havsfiskelaboratoriet till Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Havsfiskelaboratoriet kom att ingå i den nybildade institutionen för akvatiska resurser som en avdelning tillsammans med Sötvattenslaboratoriet, Kustlaboratoriet samt fiskeriförsöksstationen i Älvkarleby.

Organisation

År 1990 var Havsfiskelaboratoriet organiserat i sektioner för pelagisk fisk, bottenfisk, skaldjurs- och miljöundersökningar samt databearbetning.

År 1995 omorganiserades Havsfiskelaboratoriet, som då låg under Fiskeriverkets undersökningsavdelning. Fem avdelningar inom Havsfiskelaboratoriet skapades:

1. Avdelningen för Resursövervakning
2. Avdelningen för Fiskevård/bevarande
3. Avdelningen för miljö
4. Avdelningen för Teknik/ekonomi
5. Avdelningen Östersjölaboratoriet, Karlskrona

År 2003 omorganiserade man åter och Havsfiskelaboratoriet sorterades in under Forsknings- och utvecklingsavdelningen.

År 2005 beslutades att dela in Havsfiskelaboratoriets verksamhet i fyra enheter, beståndsutveckling, datainsamling & biologisk analys, miljö & förvaltningseffekter och administration.

Den 1 juli 2011 överfördes Havsfiskelaboratoriet till Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och ingår som en avdelning i institutionen för akvatiska resurser. Havsfiskelaboratoriets verksamhet är fortsatt indelad i fyra enheter.

Arbetsuppgifter

Arbetet bedrivs bl.a. inom ramen för det nationella datainsamlingsprogram som föreskrivs i EU:s förordning 199/2008. En betydande del av forskningen vid laboratoriet är knuten till arbete med de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen. Det omfattar både grundläggande studier av fiskekosystemets funktioner och teknisk utveckling för att nå ökad selektivitet i fisket.

Havsfiskelaboratoriets uppgifter är att göra prognoser om fiskefångster och bedriva fiskeribiologisk forskning, undersöka hur fisket påverkar havsmiljön, forska om och utveckla nya bättre redskap och biologiska provtagningar. En större del av Havsfiskelaboratoriets verksamhet berör uppskattning och övervakning av de fiskbestånd som har störst intresse för svenskt fiske: torsk, sill/strömming, havskräfta, räka, skarpsill och rödspotta. Detta sker dels genom analys av fångststatistik och provtagningar från det kommersiella fisket, dels genom undersökningsprogram utförda av forskningsfartyg. Arbetsområdet är huvudsakligen Skagerak, Kattegatt och Östersjön. Cirka 50 000 fiskar av olika arter åldersbestäms årligen vid Havsfiskelaboratoriet

Den tidigare arkivbildaren Biståndskommittén, sedermera SWEDMAR, startade sin verksamhet i anknäpning till Havsfiskelaboratoriet. Verksamheten vid SWEDMAR upphörde i och med bildandet av den nya Havs- och vattenmyndigheten.

Den fortlöpande miljöanalysen och forskningen som bedrivs på Havsfiskelaboratoriet i Lysekil syftar i första hand till att generera kunskap och underlag till Sveriges samarbete med övriga EU-länder och den fiskeripolitik som utövas inom EU, samt till nationell förvaltning. Forskarna på Havsfiskelaboratoriet deltar i flera ICES' arbetsgrupper. Dessutom ingår de i ett stort antal nationella och internationella organisationer, kommittéer och arbetsgrupper, vilka arbetar med allmänna havsfrågor, fiske, miljö och akvakultur.

Arkivets historia

Arkivverksamheten har under långa tidsperioder varit nedprioriterad.. Detta har medfört stora brister i arkivet. En omfattande leverans av delar av arkivet gjordes till Landsarkivet i Göteborg 1989. Arkivmaterial har även levererats till Landsarkivet i Göteborg 2002 och 2006. Det har framkommit vid en tidigare inspektion på arkivdepå att äldre arkivmaterial är i behov av rensning. Arkivet innehåller dock intressant material som kan visa hur fiskeriforskningen har bedrivits under 1900-talet.

Efter verksamhetsövergången till Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) fortsatte den tidigare arkivbildningen utan avbrott till och med 31 december 2012.

Arkivhandlingar

I Havsfiskelaboratoriets arkiv ingående handlingar.

Ett omfattande biologiskt material från provfisker och undersökningar bestående av fiskotoliter och fiskfjäll.

Handlingar rörande det internationella Havsforskningsrådet.

En stor mängd forskningsmaterial och projekthandlingar.

Handlingar från högre tjänstemäns arbete och korrespondens.

En stor samling av Otto Petterssons arbetshandlingar.

Kartmaterial och foton.

Handlingar i Havsfiskelaboratoriets arkiv är från 1700-talet till och med 2012.

ADB-material

FISKDATA upprättad vid Havsfiskelaboratoriet 1971 är en Oracle databas under operativsystemet UNIX. I databasen lagras information om fiskprover som analyseras vid Havsfiskelaboratoriet.

Juni 2012 ersattes FISKDATA med oracledatabasen FISKDATA2. Alla data som tidigare lagrats i FISKDATA har överförts till FISKDATA2. 10 december 2012 överlämnades FISKDATA2 till Sveriges lantbruksuniversitets IT-avdelning, SLU-IT

Se vidare;

C4 Systemdokumentation. Databaser FISKDATA och FISKDATA2

F16 Dokumentation. FISKDATA och FISKDATA2

För översikt av databaser se bilaga 1 och 2.

Förutom databaser FISKDATA och FISKDATA2 förvaras ej något övrigt ADB-material i Havsfiskelaboratoriets arkiv.

Sökingångar

Projektkataloger B2A för Havsfiskelaboratoriet finns och kan ge förståelse för arkivmaterialet.

Verksamhetsberättelser F1BA ger också information om verksamheten för laboratoriet.

Arkivförteckningen och diaries C1, C2, och C3 är andra sökvägar.

Från och med 1 januari 2013 infördes i Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) det nya processororienterade arkivredovisningssystemet, enligt Riksarkivets föreskrifter RA-FS 2008:4. Klassificeringsstrukturen SLU KS 2013:1-1 togs i bruk av SLU vid övergången till det nya arkivredovisningssystemet. Från och med 1 januari 2013 fortsätter arkivbildningen för Havsfiskelaboratoriet i Lysekil enligt det nya systemet. Den mest vanliga processen är 5.4 Utföra fortlöpande miljöanalys och hantera miljödata.

Föreskrifter om gallring

Havsfiskelaboratoriet tillämpar gallringsföreskrift utifrån RA-FS 1991:6, ändrad 1997:6 rörande gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse.

Gallringsprotokoll se bilaga 3

Sekretesshandlingar

Personalhandlingar och handlingar tillhörande undersökningar och forskningsprojekt innehåller sekretessbelagda uppgifter.

Arkiv som förvaras

Några föregångares arkiv förvaras ej i Havsfiskelaboratoriets arkiv i Lysekil.

Arkivbeskrivning uppdaterad 20130530

Carina Jernberg
Arkivredogörare
Havsfiskelaboratoriet